

відача. Так, предмет доказування позивача – це факти, що входять до підстави позову і обґрунтовують позовні вимоги сторони та не визнаються відповідачем.

Предмет доказування відповідача – це факти, що обґрунтовують заперечення проти позову або входять до підстави зустрічного позову відповідача та не визнаються позивачем.

Особливістю предмета доказування є можливість змінювати об'єм фактів, що входять до його складу.

Зокрема, ця зміна може бути пов'язана з диспозитивним правом позивача протягом усього розгляду справи на зміну підстави або предмета позову, збільшення або зменшення розміру позовних вимог (ст. 31 ЦПК України). Визнання відповідачем певних фактів, що входять до підстави позову, також призводить до зміни предмета доказування.

Ще однією проблемою, що безпосередньо стосується предмета доказування в цивільному процесі, на яку варто звернути увагу, є перелік фактів, що не підлягають доказуванню у цивільній справі.[3]

Якщо говорити про визнання стороною певних фактів, то варто зазначити, що визнання – це вид пояснення сторони, що підтверджує наявність чи відсутність обставин, які входять до предмета доказування другої сторони.

Насьогодні, згідно з принципом диспозитивності сторона має право визнавати чи не визнавати обставини, якими інша сторона обґрунтовує свої вимоги чи заперечення стосовно прав, які є в повному розпорядженні сторони. Для уникнення помилки з боку сторони, яка визнає певні обставини, суд повинен роз'яснити цій стороні наслідки визнання нею обставини.

Отже, якщо говорити про загальновідомі факти, то такі не потребують доказування якщо принаймні відомі особам, які беруть участь у справі, та самому судді, який розглядає справу.

Не доцільним вважаю той факт, що ЦПК України до переліку фактів, що не підлягають доказуванню, не вніс презюмовані факти (так звані законні презумпції).

На жаль, чинний ЦПК України не зараховує законні презумпції (припущення) до підстав звільнення від доказування.

Підводячи підсумок, можна зробити висновок, що категорія предмету доказування знайшла своє відображення в ЦПК України дещо в іншому вигляді, ніж вона мала місце в радянському законодавстві, що сьогодні вже стало історією цивільного процесу. Дані зміни мають пере-

важно позитивний характер, разом з тим ряд проблем залишається невирішеним.

Проблемним залишається сьогодні питання щодо вирішення колізій між окремими положеннями ЦПК України щодо суб'єктів формування предмету доказування, а саме щодо ролі суду в цьому процесі. Очевидно, питання має вирішуватись на користь вирішальної ролі суду у встановленні предмета доказування.

Література

1. Цивільне процесуальне право України: Академічний курс. – К., Ін Юре, 2005. – 596 с.
2. Ратушна Б. П. Предмет доказування та його види у цивільному процесі України / Актуальні питання реформування правової системи України: Зб. наук. ст. за матеріалами 4-ї Міжнар. наук.-практ.конф., Луцьк, 2007 р., 1-2 черв.: у 2-х т./ Уклад. Т. Д. Климчик, І. М. Якушев. – Луцьк: РВВ "ВЕЖА" Волин.держ.ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – Т. I. – 506 с.
3. Сібільов Д. Окремі питання доказування в ЦПК України / Право України – 2007. – № 5. – С. 85-88
4. Ратушна Б.П. Обставини, що не потребують доказування в цивільному процесі України // Університетські наукові записки – 2006. – № 3-4 (19-20). С. 193-198.

УДК 347. 455 (043.2)

Кохан Б.А.,
студент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОГОВОРУ ПОЗИКИ

В час активного розвитку становлення правової держави та пошуку механізмів належного забезпечення прав і свобод громадян великої актуальності набуває проблеми удосконалення регулювання цивільно-правових відносин. Укладення договорів є також реалізацією прав гарантованих Конституцією України [1].

З прийняттям у 2003 році Цивільного кодексу України, законодавець ґрунтовно підійшов до розв'язання вищезгаданої проблеми. В сучасних

умовах особливо зросла роль договору як основної форми, в якій реалізуються товарно-грошові відносини в суспільстві, з'явилися нові види договірних відносин та отримали подальший розвиток ті, які перебували ще в зародку (лізинг, факторинг, концесія тощо).

Договір позики посідає самостійне місце в системі цивільно-правових договорів. Це зумовлено його правовою природою, його призначенням та притаманними лише йому ознаками. Даний договір є загальною базовою моделлю, на основі якої будується регулювання всіх кредитних відносин в цивільному праві.

Договір позики отримав широке розповсюдження як в практичній діяльності підприємств так і серед фізичних осіб. Даний договір став одним із способів задоволення інтересів і потреб суб'єктів цивільного права. Проте не зважаючи на те, що договір позики видається досить простим, у сторін дуже часто виникають питання щодо взаємних прав та обов'язків, порядку оформлення договору позики, нарахування процентів тощо.

За договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку саму суму грошових коштів (суму позики) або таку саму кількість речей того самого роду та такої самої якості (ст. 1046 ЦК України) [2].

Договір позики – це досить поширене зобов'язання. Так як суб'єктами позики можуть бути як фізичні так і юридичні особи, на практиці виникають певні проблеми, оскільки зобов'язальні відносини між юридичними особами регулюються не лише ЦК України, а і Господарським кодексом України (далі – ГК України)[3]. Слід зазначити, що дані кодекси часто суперечать один одному.

Вище вже зазначалося, що істотною умовою в договорі позики є предмет договору. А ціна (тобто проценти в нашому випадку) і строк виконання договору можна не прописувати. Вони можуть бути визначені згідно з актом цивільного законодавства. Але це все стосується Цивільного кодексу України. Проте в ч. 3 ст. 180 "Істотні умови договору" ГК України прямо сказано, що при укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору [3]. Хоча ГК України досить непослідовний, оскільки далі зазначається: "Договір поставки може бути укладений на один рік, на строк більше одного року (довгостроковий договір) або на інший

строк, визначений угодою сторін. Якщо в договорі строк його дії не визначений, він вважається укладеним на один рік" (ч.1 ст. 267 ГК України) [3]. Виникає питання: Як договір поставки може вважатися укладеним на рік, коли згідно з ст.180 ГК України він взагалі не повинен вважатися укладеним?

Не зайвим буде визначити, що є господарсько-договірними зобов'язаннями – це майново-господарські зобов'язання, які виникають між суб'єктами господарювання або між суб'єктами господарювання і негосподарюючими суб'єктами – юридичними особами на підставі господарських договорів (ч. 1 ст. 179 ГК України) [3]. Особливістю є те, що господарсько-договірні зобов'язання можуть виникати лише між визначеними сторонами – суб'єктами господарювання та не господарюючими суб'єктами – юридичними особами [4].

Отже, для уникнення і попередження можливих спорів в договорі позики, який підпадає під поняття господарського договору, є сенс все ж таки визначати строк договору позики.

Проте, ще цікавіша ситуація з процентною позикою. Теоретично можна розрахувати та зазначити ціну позики (процентну ставку) в гривнях. Хоча цей складний механізм видається не дуже доцільним з практичної точки зору. Тому вважається більш розумним, якщо сторони зазначатимуть процентну ставку все ж таки у відсотках, згідно норм ЦК України.

Залишається сподіватися на те, що згодом законодавець врегулює законодавчі розбіжності між Господарським та Цивільним кодексами України і буде змога однозначно вирішити, що є істотними умовами договору позики і як вони мають зазначатися в тексті договору.

Література

1. Конституція України (Основний закон): Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30.
2. Цивільний кодекс України: – К.: Велес, 2011. – 304 с.
3. Господарський кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 20 серп. 2012 р.: (офіц. текст). – К.: Паливода А. В., 2012. – 212с.
4. Цивільне право України. Договірні та не договірні зобов'язання: Підручник / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. – К.: КНТ, 2006. – 498 с.